CZĘŚĆ VIII. № 53. ROK 4. (1833.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Smirdina; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna*: w Rossyi, s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 rub. as. *Półroczna*, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina: *Roczna*, 45 r. as. *Półroczna*, 25 r. as. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 55 r. *Półroczna*, 28 r. ass.

Wtorek; $\frac{11}{23}$ Lipca.

Wiadomości krajowe.

Petersburg $\frac{10}{22}$ *Lipca.*

— Przez Ukazy Cesarskie do Kapituły orderów, w nagrodę gorliwej służby mianowani zostali kawalerami orderów: Ś. Włodzimierza 4 klassy: 4 *Czerwca*, niezmienny członek Wileńskiego urzędu Powszechnej Opieki, Assesor Kol. *Klejst;* Ś. Stanisława 3 klassy, 12 Czerwca Plac-major Brześcia-Litewskiego, major pułku Wołyńskiego pieszego *Dublański* 3, i Ś. Anny 3 klas., 24 *Czerwca*, Ziemski Sprawnik powiatu Słonimskiego *Kurbacki*, na poświadczenie P. Wileńskiego Wojennego Gubernatora Grodzieńskiego i Białostockiego, xięcia Dołgorukoj, o przykładnej jego gorliwości i odznaczających się działaniach.

— Przez Ukazy Cesarski do Kantoru Dworu, z d. 24 Czerwca, pierwszy sekretarz missyi rossyjskiej w Münich, Radca Koll. Alexander *Krüdener* mianowany Szambelanem, a Kurator zakładów Liflandskiego urzędu Powszechnej Opieki, 12 klassy Teodor von der *Howen* Kamerjunkrem Dworu J. C. M.

— N. Cesarz Jmć, w dniu 13 Maja b. r. raczył zatwierdzić przedstawienie Najświętszego Rządzącego Synodu, o podniesieniu Wileńskiego Grekorossyjskiego monasteru do 1*ej* klassy i o lepszém onego urządzeniu, tudzież etat tego monasteru, wynoszący rocznie 4176 rubli 12½ kop.

Ukazy Rządzącego Senatu, 1 Departamentu. 1) 28 *Czerwca.* O ustanowieniu przy Kazańskim Uniwersytecie Komitetu Budowniczego.

2) *tegoż m.* O urządzeniu i etatach Zarządu Budownictwa Cywilnego.

3) *tegoż dnia.* O uznaniu Tomasza *Carew-Hunt* Konsulem Wielkiej Brytanii w Archangelsku i pobliskich miejscach.

4) 5 *b. m.* (s 1 odd. 5 Dep.) Z ogłoszeniem zatwierdzonego przez N. Cesarza Jmci w dniu 13 Czerwca b. r. Zdania Rady Państwa, iż o otrzymaniu nowéj rangi przez zostającego pod sądem urzędnika, należy go obwieszczać przez to sądownictwo, które sprawę jego roztrząsa.

— Roskazem dziennym Cesarskim z d. 4 b. m. Jenerał-major 1 Korpusu Kadetów *Czerkasow* 2 otrzymuje zupełne uwolnienie od służby, z mundurem i całkowitą pensyą, prawem oznaczoną.

Wyciąg s prawideł o popisie ludności.

(Ciąg dalszy.)

Z Rozdz. V. § 33. «W ciągu trwania pierwiastkowego zakresu, to jest po 1 Maja 1834 roku, skazki czyli spisy ludności miejskiéj i wiejskiéj podają się do ustanowionej umyślnie na ten przedmiot we wszystkich miastach powiatowych tymczasowej Komisyi Rewizyjnej. § 34. Komisya takowa składa się z Marszałka Powiatowego, Strapczego, i jednego z miejscowych urzędników, wyznaczonego przez Gubernatora. Miejsce Marszałka, gdzie go nie ma, zastąpi sędzia powiatowy, a gdzie i ten urząd nie istnieje, zwierzchność gubernijalna rozstrzygnie, który z urzędników miejscowych ma zasiadać w Komisyi.—§ 35. Urzędników do kancelaryi Komisyi wyznacza Rząd gubernijalny. — § 36. Skazki, według formy, sporządzone w dwóch exemplarzach, mają być przedstawiane do Komisyi Rewizyjnych przez władze i osoby obowiązane do ich podawania, przez umocowanych, lub przez pocztę, przy objawieniach, pisanych na papierze stęplowym 50*cio*-kopiejkowym.—§ 37. Jeżeli skazka podpisaną jest i podaje się przez umocowanego, powinno być do niej przyłączone upoważnienie ku temu, napisane na prostym papierze i poświadczone w sądzie, lub tylko przez dwóch prywatnych świadków; przy skazkach o samych tylko dworskich ludziach, należy przyłączać kwity kass powiatowych na złożone w nich pieniądze lub bilety w celu zabeśpieczenia opłaty podatków. *Uwaga.* Dniem przedstawienia skazki przez pocztę uważa się dzień przyjścia poczty. —§ 39. «W miarę przybywania skazek, Komisya rewizyjna roztrząsa, czyli zgodnie s prawidłami są sporządzone, i, jeżeli znajdzie uchybienia, lub odstąpienie od przepisów, niezwłocznie, najdaléj na trzeci dzień, zwróci je podającemu osobiście, przysyłającym zaś przez pocztę, oznajmi o uchybieniach też w jak najrychlejszym czasie, przez pośrednictwo policyi. W obu

przypadkach sporządzony będzie o tém dziennik, czyli żurnał, z wyłożeniem przyczyn, dla których skazki za niedokładne są uznane; wszakże w tym przedmiocie komisye mają się wystrzegać wszelkiego upędzania się za szczegółami zbyt małej wagi. — § 40. Podający skazki obowiązani są, po otrzymaniu na powrot skazek, poprawić dostrzeżone w nich omyłki lub nieformalności i niezwłocznie na nowo przedstawić je Komisyi, nie przeciągając nad naznaczony zakres; takie bowiem złożenie nieformalnych skazek nie uwalnia od odpowiedzialności za uchybienie terminu. — § 41. Komisya wydaje kwit z otrzymania skazek, w którym powinna nietylko wyrazić dzień ich przyjęcia lecz i poświadczyć o ich formalności. — § 42. Na drugi dzień po upływie terminu, na podawanie skazek do Komisyj rewizyjnych zakreślonego, Komisye takowe zostają zamknięte, i, po zatwierdzeniu podpisami xiąg, sporządza się żurnał o zamknięciu czynności Komisyi. — § 44. Po upływie terminu pierwiastkowego i po zamknięciu Komisyj rewizyjnych, skazki, które do nich podanemi nie zostały, tudzież dodatkowe skazki o duszach opuszczonych, będą przyjmowane w Izbach Skarbowych w ciągu dodatkowego terminu trzech następnych miesięcy, to jest po 1 Sierpnia 1834 roku, lecz już nie inaczéj, jak za opłatą peny za uchybienie terminu, po jednym rublu za każdą duszę, umieszczoną w skazce, podawanej w tym dodatkowym zakresie. *Uwaga.* Penę takową należy wypłacić zgóry, w kassie właściwego powiatu i złożyć w Izbie Skarbowej, wraz ze skazką, kwit tejże kassy.—§ 45. Wzmiankowana pena uzyskuje się od tych, do których podawanie skazek do Komisyi Rewizyjnych należało; jako to: za wsi obywatelskie, od samychże obywateli lub ich umocowanych i t. p. — § 46. W ciągu dodatkowego terminu pozwala się również podawać objawienia o duszach przez omyłkę zapisanych w większéj liczbie niż się ich znajduje, i takowe dusze wyłączone będą ze spisu przez postanowienie Izby Skarbowej, za potwierdzeniem przez Naczelnika gubernii. — § 47. Skazki, do Izby tej podawane, mają być pisane według téj samej formy, co i składane w Komisyach rewizyjnych, lecz objawienia mają już być pisane na papierze rublowego stępla.—§ 50. Po upływie dodatkowego terminu, naznaczonego na podawanie skazek do Izb Skarbowych, popis zostaje zamkniętym, i wszyscy ludzie, na zasadzie niniejszych prawideł onemu ulegający, lecz w skazkach niezapisani, poczytują się za opuszczonych (прописныхъ); również po takowym terminie nie będą już wyłączane ze spisów dusze, podwojnie zapisane, i podatki będą się liczyły za nie, tak jak i za inne.

Z Rozdz. VI. Dział I. O sprawdzaniu skazek przez samych podających.—§ 51. W miastach, wsiach skarbowych, kolonijach i t. d. właściwe ich zwierzchności, a we wsiach obywatelskich sami obywatele, lub ich rządzcy, ekonomowie i t. p. obowiązani są sprawdzić podające się skazki, przez odczytanie ich w obec całej zebranej gromady.—§ 52. Dla takowegoto ostatecznego sprawdzenia, i, jeżeli się zdarzy potrzeba, uzupełnienia i poprawienia, przeznacza się termin dodatkowy, o którym wyżej była mowa, od 1 Maja po 1 Sierpnia 1834 roku.—§ 53. Dla objawienia o zbiegach, którzy się nie znajdowali na miejscu, w czasie sporządzania popisu, i stąd w liczbie obecnych ludzi nie zostali zapisani, a dopiero poźniej, po zamknięciu już popisu, do domów wrócili, daje się obywatelom i gromadom termin czterotygodniowy. — § 54. Jeżeli po sprawdzeniu tym sposobem już podanych skazek, odkryte zostaną dusze opuszczone, należy o nich podać do Izby Skarbowej skazkę dodatkową, również w dwóch exemplarzach, s przyłączeniem objawienia na papierze stęplowym, rublowym.

Dział II. O sprawdzaniu skazek przez władze rządowe. § 55. Po upływie terminu dodatkowego, przeznaczonego na cel sprawdzenia skazek na gruncie, przez samych właścicieli ziemskich i gromady włościańskie, i podania skazek o duszach opuszczonych, lub nadpotrzebnie zapisanych, rospoczyna się sprawdzenie miejscowe ze strony rządu i trwa przez ciąg dwunastu miesięcy, to jest po 1 Sierpnia (w Syberyi po 1 Grudnia) 1835 roku; poczém zupełnie się kończy i żadne dalsze śledztwa i poszukiwania nie będą już miały miejsca. — § 56. Przed wysłaniem urzędników na miejsca, Izba Skarbowa sama konfrontuje otrzymane skazki, porównywa je ze skazkami ostatniego popisu, i, o dostrzeżonych omyłkach i niestosowności ach, daje wiadomość posyłającemu się urzędnikowi. Po odebraniu zaś od niego doniesienia, Izba prostuje i poprawia uchybienia małej wagi, zaś we względzie dusz opuszczonych, jeżeliby się odkryły, postępuje na mocy prawideł, niżej w Rozdziale VII przepisanych.—§ 57. Sprawdzanie skazek odbywa się przez urzędników, umyślnie na ten cel od zwierzchności gubernijalnej komenderowanych, za pomocą konfrontacyi, czyli porównania skazek na gruncie z rzeczywistą liczbą ludzi, którzy byli obecni po dzień, w którym skazka została podpisaną i który na niej jest oznaczonym.—§ 58. Osoby do miejscowego sprawdzenia będą wyznaczane przez Gubernatora Cywilnego, z liczby gubernijalnych albo powiatowych, lecz tylko innego powiatu, urzędników, lub też będą umyślnie na ten cel mianowane od Ministerstwa Skarbu. We wszelkich razach mają to być osoby doświadczonéj prawości i poczciwości—§ 59. Urzędnicy takowi mają brać spisy ludności czyli skazki s Kass powiatowych i sprawdzać je najbliższemi środkami, i, jeżeli potrzeba, przez porównywanie s xięgami metrycznemi, których mogą żądać wprost od plebanów lub od duchownych zwierzchności. Tym sposobem upewnią się oni, czyli wszyscy ludzie, podług niniejszych prawideł popisowi ulegający, zostali zamieszczeni do skazek i czyli niema dusz opuszczonych. *Uwaga.* Dalsze szczegóły postępowania Izb Skarbowych i komenderowanych urzędników, przy sprawdzaniu skazek, poźniéj będą przepisane.—§ 60 i 61. W razie odkrycia dusz utajonych, urzędnik donosi o tém natychmiast Izbie skarbowéj; dalsze zaś śledzenie winnych, jeżeli ci nie będą zarazem wykryci, jest obowiąskiem właściwych urzędów policyjnych. Izby skarbowe czynią też niezwłocznie rosporządzenie o przypisaniu dusz nowoodkrytych, a Rządy gubernijalne o uzyskaniu sztrafów. Pierwsze donoszą o tém Ministrowi Skarbu, ostatnie, Spraw Wewnętrznych.—§ 62. «Jeżeli w czasie poźniejszym okażą się dusze opuszczone i przytém odkryje się, że, podczas bytności urzędnika na miejscu, dla sprawdzenia i śledztwa, ludzie takowi znajdowali się obecnie, urzędnik w takim razie ulega odpowiedzialności, jak za uchybienie z urzędu. Lecz jeżeli obok tego przekonanym będzie o przekupstwo, o jakiekolwiek nadużycia, lub o wyrządzanie umyślnych przykrości i ucisku, zostanie oddanym pod sąd, i ukaranym według całej praw surowości. *(d. c. p.)*

Zdanie Sprawy Zakładów Kredytowych Państwa (Dokończenie.)

BANK ASSYGNACYJNY.

Massa wypuszczonych w obieg assygnat, w 1832 r. równie jak i w poprzednich latach, pozostała bez żadnej żmiany i po 1 Stycznia 1833 wynosiła 595,776,310 r.

BANK POŻYCZKOWY.

Kapitał banku, pod nazwaniem kapiiału Państwa, zawiera w r. 1832

Złotem . . . . 16,316 r. 42¼ k.
Srebrem . . . . 514,679 — 13¼ —
Assygnatami . . . . 18,265,878 — 29¾ —

(W tej liczbie kapitału zapaśnego 1,000,000 r.)

Kapitałów umieszczonych na procent do 1832 r. było:

przez różne władze rządowe:

Srebrem . . . . 29,542 r. 14 k.
Assygnatami . . . . 169,148,442 — 73¾ —

(W tej liczbie z banku handlowego 107,628,096 r. 49 k. i z Rady Opiekuńczy Petersburskiej 5,094,444 r. 44 k.)

Od osób prywatnych

Srebrem . . . . 592 r. 35 —
Assygnatami . . . . 114,614,497 — 61¾ —

W 1832 r. przyjęto znowu na procent;

Od władz rządowych.

Assygnatami . . . . 21,211,337 r. 70 k.

Od osób prywatnych.

Assygnatami . . . . 30,397,969 r. 76¼ k.

Powrócono kapitałów:

Różnym władzom rządowym.

Assygnatami . . . . 18,790,851 r. 42 k.

(W tejże liczbie Radzie Opiekuńczej Petersburskiej 2,093,722 r. 21 k.)

Osobom prywatnym.

Assygnatami . . . . . . 28,687,069 r. 75¼ k.

Zapłacono procentów od powróconych kapitałów i doliczono do kapitału procentów nie zdiętych przez ich właścicieli po upływie terminu rocznego:

Srebrem . . . . 1,204 r. 91 k.
Assygnatami . . . . 12,199,805 — 75 k.

Po rok 1833 pozostało w Banku kapitałów, należących:

Różnym władzom rządowym:

Srebrem . . . . 30,723 r. 76 k.
Assygnatami . . . . 178,532,589 — 35¼ —

(W tej liczbie bankowi handlowemu na 4½ procentów 112,478,073 r. 75 k. i Radzie opiekuńczej Petersburskiej na 4½ proc. 3,162,421 r. 10 k.)

Osobom prywatnym:

Srebrem . . . . 615 r. 59 k.
Assygnatami . . . . 120,171,461 r. 32 k.

W ogóle wszelkich kapitałów, umieszczonych na procent, znajduje się w obrocie banku w 1833 r.

Srebrem . . . . 31,339 r. 35 k.
Assygnatami . . . . 298,704,050 — 67¼ —

POŻYCZKI.

Po 1832 rok liczyło się należności dla banku:

Na różnych władzach rządowych:

Srebrem . . . . 130,000 r.
Assygnatami . . . . 176,073,015 — 78 k.

(W tej liczbie na Komisyi umorzenia długów 53,690,100 r. i na Skarbie Państwa srebrem 130,000 r. ass. 108,546,553 r. 72 k.)

Na dłużnikach prywatnych:

Złotem . . . . 16,352 r. 18 k.
Srebrem . . . . 416,826 — 30¼ —
Assygnatami . . . . 125,816,062 — 36 —

Rospożyczono na rozmaite termina, oraz rozłożono z dawnych pożyczek na nowe termina:

Złotem . . . . 500 r.
Srebrem . . . . 365,300 —
Assygnatami . . . . 107,831,005 — 85 k.

(W tej liczbie różnym władzom rządowym, na niektóre budowle i na zaręki za dzierżawy 15,393,148 r.)

Weszło na opłatę pożyczek:

Kapitału .	Złotem	717 r.	22 k.	
	srebrem	362,143 —	35 —	
	Assygnatami . . .	92,016,916 —	94¼ —	
Procentów	Złotem	318 r.	70 k.	
	Srebrem	27,131 —	30 —	
	Asygnatami . . .	17,660,710 —	89¾ —	

Od pożyczek na 26 i 37 lat wzięto premij:

Srebrem . . . . 1,237 rub.
Assygnatami . . . . 270,162 — 49 —

W ogóle po 1833 rok pozostaje należności bankowi:

Od różnych władz rządowych:

Srebrem . . . . 130,000 r.
Assygnatami . . . . 189,698,634 — 5¼ k.

(W tej liczbie od Kommisyi umorzenia długów 53,690,100 r. i od Skarbu Państwa srebrem 130,000 r. i assygnatami 119,813,391 r. 50 k.)

Od osób prywatnych:

Złotem . . . . 16,134 r. 96 k.
Srebrem . . . . 419,982 — 95¼ —
Assygnatami . . . . 126,940,632 — 99¼ —

W 1832 Bank miał czystego zysku:

Złotem . . . . 300 r. — k.
Srebrem . . . . 17,875 — 75 —
Assygnatami . . . . 3,247,956 — 99 —

Wszystkie te działania razem obejmują na assygnaty . . . . 335,110,009 r. 91 —

Wszystkich zaś w ogóle obrotów w Kassie Banku w 1832 r. było:

brzęczącą monetą na . . . 1,666,142 r. 54 k.
Assygnatami na . . . . . . 757,087,532 — 17 —

BANK HANDLOWY.

Kapitał Banku zawiera 30,000,000 rubli. Kapitały umieszczone tak w samym banku, jak i w jego kantorach s pozostałością z roku 1831 wynosiły:

Na transferty:

Srebrem . . . . 286,522 r. 62 k.
Assygnatami . . . . 65,663,568 — 61 —
Biletami Skarbu Państwa . 4,284,500 — — —

Na procenta:

Złotem . . . . 780,215 r. — k.
Srebrem . . . . 5,067,432 — 17 —
Assygnatami . . . . 187,591,406 — 81 —

Kapitałami Banku i summami w nim umieszczonemi, czyli w ogóle kapitałem: w assygnatach 287,539,475 r. 42 k., i w brzęczącej monecie 6,134,169 r. 79 k. odbyto w r. 1832 następne obroty:

Powrócono transfertowych summ:

Srebrem	254,900	r. 14	k.
Assygnatami	65,344,641	— 63	—
Biletami Skarbu Państwa	3,929,500	—	

Zrobiono przelewów z jednych miast na drugie:

Na summę	42,782,295	r. 6	k.

Kupiono przelewnych tratt:

Na summę	6,227,410	r. 7	k.

powrócono kapitałów procentowych:

Złotem	25	r. —	k.
Srebrem	899,449	— 57	—
Assygnatami	47,074,783	— 99	—
Wydano na potrącenia wexlów	42,599,206	— 11	—

W tej liczbie zawierają się i te wexle, które przyjęto do potrącenia w r. 1831, lecz których termina przypadały na rok 1832.

Wydano pod zastaw towarów	4,026,461	r. 50	k.
Pod zastaw monety miedzianej Skarbowi Państwa	22,000,000	— —	—
Wszystkie te działania w ogóle wynoszą	191,202,003	— 30	—

Wszystkie zaś obróty w kassie Banku i jego Kantorach razem wzięte obejmują:

Assygnatami	856,526,280	r. 16	k.
Brzęczącą monetą	8,437,880	— 67	—

Z liczby wexlów zaprotestowanych w Banku i Kantorach jego pozostało po 1 stycznia 1833 r. nieuzyskanych:

Na summę	9,523,443	r. 78	k.

Czystego zysku, po odtrąceniu wydatków, Bank, wespół s Kantorami, otrzymał 1,852,441 r. 72 k.

Po odczytaniu tego Zdania Sprawy P. Minister Skarbu dodał:

«Okazawszy w ogólnym składzie działania zakładów kredytowych, pozostaje mi, wespół z Wami Mościpanowie, życzyć, aby stan Kredytu i Finansów Rossyi coraz bardziej roskwitał, w czém widoki teraźniejszego czasu dozwalają mieć niewątpliwą nadzieję.»

Po tej mowie złożone były Radzie rachunki Zakładów Kredytowych. Rada, wybrawszy czterech członków do szczegółowego ich przejrzenia, poruczyła tymże sprawdzenie liczby biletów Skarbu Państwa, przeznaczonych do spalenia. Po przekonaniu się, że tych biletów było 20,000 sztuk, to jest na summę 5 miljonów rubli, wyniesiono je w pięciu paczkach na urządzone do tego miejsce, na dziedzińcu Banku Assygnacyjnego, i te w obecności PP. Prezesa i Członków Rady Zakładów Kredytowych zostały spalone publicznie tegoż dnia o godzinie 1½ po południll.

— Do Petersburga przybyli: 4 b. m. z gubernii Kijowskiej, Jen.-major bar. *Mejendorf;* z Moskwy, Urzędnik Ministerstwa spraw wewn. Rz. R. St. *Norow;* — 6go, z Moskwy, R. R. St. *Ulrichs;* z Lubeki; na statku parowym Alexandra: Jen.-major *Wasilczykow;* hrabina *Brandeburg;* baron *Duguyget;* hr. *Panin;* Jen. *Wilson*, i konsul Angielski w Hamburgu *Perisch.* Wyjechali: 3go, do Witebska, zostający pod wiedzą ministerstwa spraw zewewn. Radca Koll. baron *Asch;* — 5go, do Wyborga, Jen.-maj. *Cwilling;* — 6go, do Mohylewa, dymiss. R. R. St. *Zawalejski.* *(G. P.)*

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 5 Lipca. 28 z. m. parowie mieli konferencyą z izbą niższą, w której odświadczyli zgodzenie się swoje na postanowienia tej ostatniej, tyczące się wyzwolenia murzynów w osadach. Tegoż dnia w Komitecie izby niższej, pułkownik Torres wniosł odroczenie spraw Banku angielskiego do przyszłej sessyi, lecz wniosek ten odrzucony został większością 316 głosów przeciw 83. P. Grant wniosł następnie projekt bilu mającego na celu zawarcie s kompanią Wschodnio-indyjską układów względem lepszego urządzenia posiadłości J. K. M. w krajach tamecznych. Bil ten odczytanym został po raz pierwszy, na drugie zaś jego odczytanie wyznaczono 8 b. m.

— 1 b. m. przedstawując izbie drugie postanowienie o banku angielskim, lord Althorp radził zastąpić rosporządzenie w moc którego przyjmują się w wypłatach bilety od 5ciu f. sterlingów i większe, innem, w moc którego odtąd przyjmowaćby się tylko miały bilety od 5 f. sterlingów wyższe. Po długich sporach postanowienie to zostało przyjętem, większością 215 przeciw 56 głosom. Trzecie postanowienie o wypłaceniu ¼ długu zawinionego przez rząd Bankowi, przyjętem zostało bez głosowania; Podobnież pochwalono raport z bilu o wyzwoleniu żydów, i, na trzecie jego odczytanie, wyznaczono 9 b. m.

— W Irlandyi otrzymano roskaz wypuszczenia na wolność wszystkich którzy dotąd więzieni byli za niepłacenie dziesięcin.

— 2 b. m. P. Grote złożył izbie prośbę kilkunastu kupców londyńskich, posiadających zapasy wina w Oporto, uskarżających się na straty, na jakie ich narażają nieprzyjacielskie kroki obu stron walczących, szczególniej zaś bombardowanie miasta przez miguelistów. Starali się oni naprzód o wywiezienie win swoich, lecz władze don Miguela czyniły im w tej mierze niezliczone trudności, pomimo tego, iż ofiarowali się s płaceniem podwojnego cła. Lord Palmerston odpowiedział, iż rzecz o której mowa oddawna już była przedmiotem troskliwości rządu; lecz, iż niepodobna uczynić zadość prawom poddanych angielskich, bez naruszenia neutralności. P. Buckingham wniosł następnie mianowanie Kommisyi, dla rospatrzenia, czyliby nie było pożytecznem umniejszenie długu narodowego, przez zamienienie go na annuaty, mające się spłacać w oznaczonych raz na zawsze terminach, ze zmniejszającémi się stosunkowo procentami; tudzież dla opatrzenia najlepszych środków otrzymania nowych dochodów s państwa, na summę potrzebną do pokrycia wydatków, jakichby zamiana takowa wymagać mogła, i zebrania nadto zapaśnego kapitału, mogącego z czasem nadać parlamentowi możność zniesienia podatków, które najwięcej ciążą na handlu, żegludze i przemyśle rolniczym. Wniosek ten stał się powodem długich i żywych sporów; nakoniec atoli odrzuconym został większością 57 głosów przeciw 38.

— 3go w komitecie bilu o banku angielskim, P. Clay radził, ażeby zamiast czwartego artykułu, w moc którego bank pobierać będzie odtąd corocznie ze skarbu mniej o 120,000 f. sterl. niż zwykle, na opłatę procentów narodowego długu, postanowić, ażeby bank czynił to całkiem bespłatnie. P. Attwood żądał, iżby rospatrzenie tego projektu poruczonem zostało szczególnej komissyi; lecz oba te wnio-

ski odrzucone zostały większością 176 przeciw 88 głosom; poczem wszystkie artykuły bilu kolejno przyjęto.

— 4 i 5*go* toczyły się rosprawy względem ulepszeń wprowadzić się mających do praw kościoła w Irlandyi. Słuchano raportu traktującego o tym przedmiocie bilu, i odczytanie jego po raz trzeci odłożono do 8 b. m.

— Własności kupców angielskich w Villanova, w samych towarach, cenione są ogółem do milijona funtów sterlingów.

— 3 b. m., na wielkich pokojach w pałacu Królewskim, pożegnał J. K. M. poseł turecki P. Maurojeni.

— Wiele stowarzyszeń politycznych poczyna widocznie upadać. Na ostatniem, tygodniowem zebraniu stowarzyszenia narodowego londyńskiego, zaledwie było 40 osób obecnych. W Brighton podobne towarzystwo istnieje już ledwie z nazwiska. Powodem tego staje się przekonanie klass rzemieślniczych, poczynających dzienną swoją pracę o 5*ej* rannej, iż niewiele zarobią wysiadywaniem na zgromadzeniach swoich do pułnocy, dla słuchania mowców: kiedy, w istocie rzeczy, tracą przez to ¼ jutrzejszej swojej płacy.

— Dzienniki tutejsze ogłaszają teraz trzy plany działań wojennych, o które toczyły się niedawno spory w Oporto. Według pierwszego z nich, sam don Pedro, na czele 4,000 wyborowego wojska, miał ruszyć na Lizbonę, gdzie, jak sądzą, pewnym być może dobrego przyjęcia. Stosownie po drugiego planu, takiż sam oddział wtargnąć miał do Algarbii, gdzie miano także tajemne z krajowcami porozumienia. Trzeci nakoniec, zależał na wyruszeniu ze wszystkiémi siłami naprzeciw Lizbony, pędząc przed sobą nieprzyjaciela. Ostatni ten plan podanym został przez Jenerała Solignac; lecz drugi, jak wiadomo, otrzymał nad nim przewagę, co było powodem oddalenia się tego jenerała.

Paryż 5 *Lipca.* Król Jmć stanął w Eu 30 z. m. o 9½ zrana. Nazajutrz J. K. M., z całą swoją rodziną, prócz najmłodszych dwóch xiążąt, odwiedził Dieppe, skąd wrócił tegoż wieczora;—4*go* spodziewano się J. K. M. na obiad w Neuilly.

— Minister wojny, w skutek uczynionego przez izbę deputowanych ograniczenia jego budżetu na rok 1833, postanowił rospuścić niezwłocznie dwa pułki żandarmów, pełniące dotąd służbę nadzwyczajną w departamentach zachodnich. Postanowienie o ich rozwiązaniu podaném zostało do podpisu Królowi już od dwóch miesięcy.

— Po wielu miastach handlowych i nadmorskich pracują teraz nad ułożeniem do izb parlamentu prośb, ażeby więcej niż dotąd poświęcały czasu rospatrywaniu materyalnych ulepszeń, tak dawno obiecywanych. W wielu już miejscach zgadzają się o domaganie się zmniejszenia poborów celnych, od przywozu trzech gatunków towarów, nieodbicie w kraju przemysłowym potrzebowanych: 1*od*, od przywozu żelaza potrzebnego na machiny, tudzież narzędzia rękodzielnicze i rolnicze; 2*re* od węgli ziemnych, i 3*cie*, od bydła, którego niedostatek, podnosi w niektórych departamentach cenę mięsa do nadzwyczajnej ceny; pozbawia rzemieślników najistotniejszego pokarmu i niedozwala im zniżać ceny wyrobów swoich, do wartości którąby odbytowi sprzyjać mogła.

— Piszą z Valenciennes, pod d. 30 z. m., iż ustanowienie obozów zupełnie zostało już rozstrzygnioném. Utworzone one będą w miejscach następujących: W *St.-Omer*, gdzie piechota zostawać będzie pod dowództwem jenerała Sebastiani, jazda zaś pod dowodztwem jenerała Dejean; w *Wattignier*, niedaleko Maubeuge, gdzie piechota zostawać ma pod dowodztwem jen. Achard, jazda zaś pod roskazami jen. Lawoestine; w *Rocroy*, pod wodzą jenerałów Janin i St. Geniès; w Lunewillu, s samej jazdy w liczbie 21 szwadronów, pod roskazami Jenerała Jacqueminot, i w Compiègne s 6*ciu* batalionów piechoty i 12 szwadronów jazdy, pod naczelném dowództwem xcia Orléans. — Cała piechota uda się na przeznaczone sobie miejsca 15 Lipca, jazda zaś 15 następującego Sierpnia. Obozowanie to trwać będzie przez 3 miesiące.

Haga 4 *Lipca.* Minister spraw zagranicznych, bawiący teraz w Amsterdamie, przysłał tu roskazy czynienia przygotowań do jego odjazdu. Pod czas jego nieobecności, interesami wydziału spraw zagranicznych kierować będzie baron Zuylen van Nyeveldt, były pełnomocnik przy naradach Londyńskich, który przybył właśnie 3 b. m. do Hagi, dla objęcia swoich obowiąsków.—Dzisiejszy numer gazety *Staats-Courant* ogłasza urzędowie mianowanie ministra spraw zagranicznych barona Verstolk de Soelen i P. Dedel na pełnomocników, do toczących się w Londynie układów, względem ostatecznego rozdziału Belgijów od Hollandyi.

— Piszą z Antwerpii, iż statek parowy *Royal Adelaide*, odbywający po dwa razy na tydzień drogę pomiędzy Londynem a Rotterdamem, przewozić odtąd będzie podróżnych po 3 f. sterl. od osoby.

Zurich 23 *Czerwca.* Projekt nowej konwencyi federacyjnej przyjętym został przez wielką radę Kantonu Zurich 10 b. m. większością 124 głosów przeciw 54; w Kantonie Solury 14*go*, większością 76 przeciw 19; w Bernie 17*go*, większością 126 przaciw 5; w St.-Gall 18*go*, większością 90 przeciw 28 i w Kantonach Bazylei i Fribourg 22 t. m. Większa część stanów uchwaliła też zarazem, iż cała nowa Konwencya wtedy dopiero nabierze mocy obowiązującej, kiedy przyjętą zostanie od wszystkich 12 kantonów.

Stockholm 18 *Czerwca.* Król Jmć Szwecyi i Norwegii wydał 17 b. m. wyrok następujący: «Gdy ukochany syn nasz, xiążę Następca Tronu, oświadczył nam życzenie zwiedzenia osobiście Norwegii, dla obejrzenia brzegów i wewnętrznych części tego kraju, których mu się dotąd widzieć nie zdarzyło, tém chętniej zgadzamy się na takowe jego żądanie, iż oprócz przyjemności jaką ukochany syn nasz czuł za każdą razą, kiedy się widział otoczonym od wiernego naszego norwegskiego narodu, podróż rzeczona da mu nadto sposobność coraz lepszego obeznania się ze wszystkiém, co się ściąga do wewnętrznego zarządu tego kraju. Chcąc jeszcze obok tego dać ukochanemu synowi naszemu okoliczność czynnego uczestniczenia w administracyi, uznaliśmy za pożyteczną roskazać, i niniejszym rzeczywiście roskazujemy, ażeby podczas pobytu swojego w Norwegii, J. K. M. Xiążę Następca Tronu sprawował obowiąski Wice-Króla.»

Mexyk 5 *Maja.* Pomimo tego, iż, jak spodziewać się należało, wiele dziś mowią i piszą przeciw teraźniejszemu rządowi, rząd ten wszakże coraz się bardziej ustalać zdaje. Jego energija i czynność nie mało ku temu pomagają i nikt podobno nie ma w całym kraju większego osobistego wpływu, nad dzisiejszego prezydenta, jenerała Santana. — Oczekują właśnie w Senacie projektu prawa o skonfiskowaniu na rzecz rządu wszystkich klasztorów.—W ministerstwie zaszły nowe odmiany; do wydziału spraw wewnętrznych i zagranicznych mianowany został don Carlos

Garcia (którego nie należy brać za jedno ze sławnym Garcia, rządcą Zakkatekas); do wydziału zaś skarbu Bocanegro. Kongres wziął nakoniec pod rozwagę sprawę tak haniebnie straconego za ostatnich rządów wice-prezydenta Guerrero, przekształcił się w granjurando, i wydał roskazy uwięzienia cztérech byłych ministrów. Lecz Alaman, Facio i Espinoza zawczasu potrafili umknąć. Znalazł się jeden tylko Mangino, ale, gdy się okazało, iż ten ostatni zawsze przeciw krokom kollegów swoich protestował, wkrótce wypuszczono go na wolność. Wszakże przeciw trzem pierwszym sprawa zaocznie się toczy, i wszystkie akta złożone są w ręku byłego ministra sprawiedliwości, sędziego Dominquez.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Donoszą z Mitawy o straszliwéj burzy, która tam w nocy na 16 Czerwca przeraziła mieszkańców i znaczne zrządziła szkody. Chmura miotająca nieustanne pioruny i deszcz ulewny, stała nad miastem nieporuszenie przez cztéry godziny. Dom aptekarza Zigra rażony piorunem był się zapalił, lecz wspólnemi usiłowaniami mieszkańców postępy ognia zostały natychmiast wstrzymane.

— W Patschkau, w bliskości Nesse, zjawiła się 28 Czerwca trąba powietrzna, która w przeciągu 3 minut zniszczyła część górnego przedmieścia; przedmieście to i cała okolica przez którą burza przeszła, stawi widok kraju skołatanego trzęsieniem ziemi. Na dwie przedtém godziny taż sama chmura była w Rosenberg, w Szląsku, gdzie wielkie szkody sprawiła. Ziarna gradu, który tam z niéj wypadł dochodziły wagi od 10, do 12 łotów.

— Globe angielski donosi, że Julian Niemcewicz znajduje się teraz w Glasgow, w Szkocyi, gdzie się stara utworzyć towarzystwo złożone s kobiet, w celu dopomagania do wychowania młodzi polskiéj. (Życzyć należy, iżby zasady tego wychowania oparte były na smutném samego założyciela doświadczeniu.)

— Podług listów ze Strasburga były polski jenerał Dębiński wyjechał do Egyptu, gdzie Mehemet-Ali obiecał mu dać zyskowny urząd. Powiadają, iż mu w téj podróży wielu innych polaków towarzyszy.

— Cztéréj St.-Simoniści, którzy wyjechali ze Smyrny do Alexandryi, przybyli 6 maja do tego miasta, zawsze w celu szukania wolnéj kobiety. Są oni przedmiotem śmiechu i wzgardy muzułmanów, nie upadają jednak na duchu i mają zamiar aż wgłąb pustyń swą wyprawę posunąć. Za szczęście sobie poczytać powinni, jeżeli w tych wędrówkach nie zostaną ukamienowani, lub przynajmniej do więzienia wtrąceni.

— We wsi Flomborn niedaleko Worms, przed kilką laty zakryto jedną studnią, w któréj bardzo mało było wody. Dzisiaj, przy przedsięwziętych w mieszkaniu właściciela tamecznego odmianach, postanowiono studnią tę zupełnie zasypać: trzeba tylko było wyjąć rurę od pompy, przymocowaną w samym dole. Nie przedsięwziąwszy najmniejszych ostróżności przeciw gazowi kwasu węglowego, który się zwykle w studniach zostających długo bez użycia zbiera, kamieniarz jeden nazwiskiem Hoffman, opuścił się do niej po drabinie, lecz zaledwie zeszedł 5 czy 6 sześć stopni gdy upadł bez czucia na dno. Zawołano o ratunek; znowu dwaj ludzie nazwiskiem Buschel i Hen, powodowani szlachetnym zamiarem ocalenia nieszczęśliwemu życia, spuścili się po tejże drabinie do studni, lecz podobnież stali się ofiarą gorliwości swojej. Tymczasem u studni zebrało się mnóstwo ludzi, w ich liczbie znalazł się i sąsiad nieszczęśliwego Hen, który, pomimo wszelkich uwag, postanowił niezwłocznie spuścić się, dla wyratowania swojego przyjaciela. Jakoż, przewiązano go w połowie ciała powrozem, i śród modłów i błogosławieństw wszystkich przytomnych udał się na drabinę, ale i ten, zaledwie się spuścił na 6 czy 7 stopni, gdy członki jego odrętwiały, sznur ześliznął się i ciało z głuchym szelestem jak i pierwsze upadło. Wszystkie te wypadki zaledwie zajęły 10 minut. Potrafiono nakoniec wydobyć hakami ich ciała, lecz żadne usiłowania nie mogły przywrócić im życia. Wszyscy czterej byli żonaci i zostawili po kilkoro dzieci. Okropny ten wypadek powinien innym posłużyć za przestrogę.

— 1 Lipca wypuszczono razem w Paryżu, o 10 zrana, 34 gołębi, należących do jednego towarzystwa w Antwerpii. Jeden z nich stanął w Antwerpii tegoż dnia o 2 godzinie minutach 10, azatem we 4½ godziny, i wygrał pierwszą nagrodę. Jest on własnością P. Gobbaerts. Ośm innych gołębi przybyło do tegoż miasta pomiędzy *3cią* a *4tą*.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

— W nagrodę przykładnéj gorliwości i usilnych prac ku wydoskonaleniu różnych gałęzi przemysłu rękodzielniczego, następni fabrykanci, przez Ukaz N. Pana do Rządz. Senatu z d. 16 Czerwca b. r. mianowani zostali Radzcami Rękodzielnictwa: kupcy Moskiewscy, Karp *Dobrochotow-Majkow*, Michał i Paweł *Tugarin*, Joachim i Jan *Guczkow;* kupcy Petersburscy, Teodor *Günther*, Juliusz *Binard* i Karol *Tribodino;* Narwski, Dymitr *Chlebnikow*, Wiaznikowski Joachim *Elizarow* i Gżacki, Michał *Czorokow*.

Zmiękczenie twardej wody. Woda jest twardą, to jest niezdatną do mycia i gotowania, jeżeli ma w sobie rospuszczone wapno w postaci jakiejkolwiek soli. Chcąc ją żmiękczyć, trzeba odebrać jej wapno, co łatwo nastąpi wsypawszy do wody trochę sody albo potażu. Jedna uncya któregokolwiek s tych ciał wystarczy na oczyszczenie dwudziestu wiader wody. Opada w tym razie na dno naczynia proszek biały, który jest wapnem, a woda pozyskuje własność rospuszczania mydła i warzenia pokarmów. Należy tylko, wsypawszy do niej proszek sody lub potażu, dobrze ją mieszać. *(J. des conn. ut.)*

Печатать позволяется. С. Петербургъ. 10-го Іюля, 1833. *Ценсоръ П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.